

PAŃSTWOWA
OPERA I FILHARMONIA BAŁTYCKA
W GDAŃSKU

Program

PAŃSTWOWA OPERA I FILHARMONIA BAŁTYCKA
w GDAŃSKU

Dyrektor:
TADEUSZ RYBOWSKI

Kierownik Artystyczny:
JERZY PROCNER

Sazon 1969/70

Koncert symfoniczny

piątek 10 X 1969 r.
sobota 11
godz. 19.30

P R O G R A M

Wykonawcy:

ORKIESTRA PAŃSTWOWEJ OPERY
I FILHARMONII BAŁTYCKIEJ

Dyrygent:

JERZY PROCNER

Solista:

ROMAN JABŁOŃSKI

wiolonczela

Program:

B. SZABELSKI — Toccata

A. DWORZAK — Koncert wiolonczelowy h-mol op. 104

Allegro

Adagio ma non troppo

Finale (Allegro moderato)

Przerwa

A. HONEGGER — Symfonia Liturgiczna
Dies irae — Allegro marcato
De profundis clamavi — Adagio
Dona nobis pacem — Andante

JERZY PROCNER

BOLESŁAW SZABELSKI (ur. 1896)

Toccata

Toccata na orkiestrę symfoniczną jest często wykonywanym fragmentem ze *Suity orkiestrowej*. Utwór, skomponowany w latach międzywojennych (1937), należy do wcześniejszego okresu twórczości Bolesława Szabelskiego i dlatego odbiega zarówno od skupionego, pełnego ekspresji stylu kompozytora z lat czterdziestych i pięćdziesiątych, jak również od jego awangardowej twórczości obecnej. Zawsze jednak zachowywał Szabelski prostotę i naturalność pomysłów muzycznych, która uderza także w *Toccacie*. Jest to utwór bardzo dla orkiestry wdzięczny, popisowy; tym też tłumaczy się między innymi jego popularność. Prostota tkwi tu w monotematyczności. Rozwijająca się w motorycznym pędzie kompozycja oparta jest na jednym tylko temacie, który wprowadza róg. Zapoczątkowane szesnastkowym ruchem w instrumentach smyczkowych ożywienie przybiera stopniowo na sile, słabnie następnie w środkowej części i rośnie pod koniec w potężnej kulminacji.

ANTONI DWORZAK (1841-1904)

Koncert wiolonczelowy h-moll op. 104

Skomponowane w latach 1894—95 u schyłku życia kompozytora, w Ameryce, dzieło, stanowi jakby spojrzenie w przeszłość na cały jego dorobek muzyczny, a nawet epokę muzyczną, w której żył. Znajdują się w *Koncertie wiolonczelowym* reminiscencje i cytaty z jego oper i pieśni, oddźwięki *Symfonii „Z Nowego Świata”*. Także wielki wzór Brahmsa, chwilami i Bethovena, przeblyskuje poprzez dźwięki tej pięknej, romantycznej muzyki. Całość jednak, takt po takcie, nosi niewątpliwie znamiona osobowości Dworzaka.

I część (*Allegro*) rozwija się — podobnie jak w *Koncertie skrzypcowym* — w dość swobodny sposób. Kompozytor nie przestrzega ściśle formalnych reguł, lecz wprowadza cztery tematy, z których dwa zasadnicze eksponowane są 2-krotnie: przez całą orkiestrę i wiolonczelę solo. Środkowe *Adagio ma non troppo* jest jeszcze jedną intymną, liryczną wypowiedzią Dworzaka; jej główną myśl przekazuje najpierw klarnet, a potem wiolonczela solo. Dramatyczny bardziej człon środkowy przerywa spokojną idyllę. Dworzak parafrazuje tu jedną ze swoich pieśni. W najbardziej efektownym z całości *Finale (Allegro moderato)* solista nie tylko ma do pokonania wiele trudności technicznych, lecz musi także dysponować szerokim, ciepłym tonem. Z głównym, rytmicznym tematem (wiolonczela solo) kontrastują bowiem dwa łagodne i śpiewne tematy poboczne: pierwszy jest lirycznym duetem klarnetu i wiolonczeli solo, drugi

ROMAN JABŁOŃSKI

rozpoczyna się rozlewną melodią instrumentu solowego. Pojawia się też główny temat I części i drugi temat *Adagia*. A więc znowu — w ulubiony przez Dworzaka sposób — następuje melodia po melodii, ustawicznie zmieniają się dźwiękowe obrazy.

ARTUR HONEGGER (1892—1955)

Symfonia liturgiczna

Szczególnie rozpowszechnionym i zawsze gorąco przyjmowanym dziełem Honeggera jest jego *III Symfonia „Liturgiczna”*. Powstała w roku 1945 pod wrażeniem wstrząsających przeżyć wojennych, jest wyrazem gorącego protestu kompozytora przeciw wojnie, przeciw ponurym tragediom i straszliwym spustoszeniom, które ze sobą niesie. Tworząc *III Symfonię*, podejmując temat o ogólnoludzkim znaczeniu, problem zawsze aktualny, stanął Honegger zdecydowanie w szeregu postępowych kompozytorów.

Tytuł dzieła: *Symfonia liturgiczna*, nie oznacza kompozycji kościelnej, związanej z liturgią jakiegoś kultu, lecz określa pełen powagi, obrzędowy niejako charakter całości. Istnieje jedynie pewien związek z katolicką mszą żałobną (requiem), wyrażający się nazwaniem poszczególnych ogniw *Symfonii* według niektórych części mszy żałobnej i zachowaniu nastroju właściwego temu rodzajowi muzyki liturgicznej. Wybór i kolejność tytułów każdej z trzech części to właściwy program *Symfonii*, której muzyka przemawia jasno i wyraźnie głęboką emocjonalnością i dużym napięciem emocjonalnym.

I część — *Dies irae* — groźna i dramatyczna, jest sugestywną wizją kataklizmu ostatniej wojny, owego prawdziwego „dnia gniewu”. II część — *De profundis clamavi* — utrzymana również w poważnym, lecz bardziej elegijnym tonie, przywodzi na myśl tragiczny los milionów niewinnych ofiar wojny. Część III — *Dona nobis pacem* — rozwija się w jaśniejszych barwach i żywszym nastroju, wyrażając przekonanie, że pokój zwycięży wojnę.

Stanisław Haraschin

ORKIESTRA PAŃSTWOWEJ OPERY I FILHARMONII BAŁTYCKIEJ

Kierownik Artystyczny i I Dyrygent — JERZY PROCNER

Dyrygent: ZBIGNIEW BRUNA

Dyrygent-asystent: GRZEGORZ SUTT

I skrzypce

Wojciech Szmał
(koncertmistrz)
Tadeusz Kochański
(koncertmistrz)
Franciszek Bujalski
Jerzy Kucal
Kazimierz Stein
Maria Langowska
Wiesław Jezłorny
Henryk Niemirowicz
Michał Mieńko
Irena Zielińska
Kazimierz Huzarski
Wiesława Wytrykowska

II skrzypce

Stanisław Kosiorok
Sylwester Sztukowski
Jerzy Małeki
Wacław Butowski
Wanda Popielska
Stefan Osterczy
Bronisław Brochocki
Joanna Lubowicz
Norbert Kres
Bernard Tomczyk
Alicja Komszczyńska

Altówki

Mieczysław Smilgin
Jerzy Wojtkowski
Kazimierz Mańkowski
Krystyna Lejman
Piotr Budny
Roman Sajek
Jan Kopczyński

Wiolonczele

Janusz Swiło (koncertmistrz)
Bożena Zaborowska
(koncertmistrz)
Andrzej Filar
Franciszek Pokorniecki
Karol Baryla
Tadeusz Tomczak
Krzysztof Sperski
Zdzisław Miodowski
Tadeusz Andrzejewski

Kontrabasy

Edwin Piotrowicz
Barbara Popkiewicz
Stanisław Rosiek
Adam Chamera
Adolf Mazur
Antoni Pilec
Zdzisław Piotrowicz

Harfa

Regina Rużkova

Fortepian

Urszula Kulkowa

Organy

Henryk Spychała

Flety

Wacław Gągałka
Ryszard Klaman
Jarosław Kaziński
Mieczysław Kwiecień

Oboje

Erwin Gassan
Romuald Buczkowski
Józef Raatz
Stanisław Sękowski

Rożek angielski

Henryk Chrapkowski

Klarnety

Władysław Świercz
Jan Zareba
Andrzej Pietras
Ryszard Świercz

Bas-klarnet

Kazimierz Guzowski

Fagoty

Benedykt Raduła
Mirosław Stracewski
Maksymilian Piłat

Kontrafagot

Jerzy Pawłowski

Waltornie

Aleksander Suchoples
Edward Daniecki
Marian Jakubowicz
Kazimierz Filipowicz
Zygmunt Kilimek
Tomasz Tylewski
Leon Brzostek

Trąbki

Ryszard Ratajczak
Józef Burdynowski
Józef Stachnik
Alicja Artwińska
Szymon Pawłowski

Puzony

Aleksander Trus
Roman Wachowski
Edward Grygorowicz
Alfons Kasprzycki

Tuba

Jerzy Ulatowski

Perkusja

Marian Szymański
Bronisław Rugienis
Witold Brzeski
Wacław Wiśniewski
Zenon Elert

Inspektor orkiestry

Henryk Niemirowicz

Korektor fortepianów

Władysław Ogledzki

NAJBLIŻSZY KONCERT FILHARMONII

14/15 listopada 1969

Dyrygent:

Jerzy Prochner

Solista:

Władimir Krajniew
(ZSRR)

Program:

Glinka — Uwertura do op. „Ruslan i Ludmila”
Prokofiew — III Koncert fortep.
Szostakowicz — X Symfonia

Biblioteka PWSM Gdańsk

Dział	
Autor	197
Tytuł	
Nr inw.	

OKŁADKĘ PROJEKTOWAŁ

Józef Skoracki